

Særligt studenterhuen flytter unge fra land til by

Unge der har taget en studentereksamen, er langt mere tilbøjelige til at flytte til en større by, sammenlignet med deres jævnaldrende: Næsten 90 % af de unge, der har taget en studentereksamen, vælger at flytte til en større by, inden de fylder 25 år. Det samme gælder kun for 50 % af de unge, der har taget en erhvervsfaglig uddannelse. Men hvorfor forlader unge i stigende grad de mindre byer? Denne artikel beskriver, hvilken betydning unges uddannelsesvalg har for deres flyttemønstre.

Af ph.d, Elise Stenholt Sørensen, forsker ved institut for Byggeri, By og Miljø, Aalborg Universitet esso@build.aau.dk

Danmark gennemgår i disse år store regionale forandringer. København og landets større byer oplever kraftig befolkningstilvækst, mens indbyggertallet falder i en række af de mindre bysamfund. Når vi flytter fra land til by, kan det skabe omfattende samfundsmæssige forandringer. Nedgang i befolkningstallet kan have stor betydning for økonomisk vækst, udbud af servicetilbud og social tryghed i de egne af landet, hvor fraflytningen sker. I den offentlige og politiske debat er der derfor stor interesse for, hvilke redskaber man som politiker kan anvende for at bremse affolkningen af de mindre byer og landområder i Danmark.

Uddannelse og flyttetidspunkt

Det er centralt at beskæftige sig med de unges flyttemønstre, hvis vi skal forstå affolkningen af de mindre byer. Tallene viser nemlig, at unge mellem 18 – 24 år flytter markant mere end alle andre aldersgrupper, og at andelen af unge, der forlader de mindre byer, er fordoblet fra 1990 til 2018. Jeg har derfor kigget nærmere på unge, der er vokset op på landet eller i en mindre by og analyseret deres flyttemønstre fra de var 15 – 25 år. Analysen viser, at når unge i de mindre

byer tager en studentereksamen, så vil de med høj sandsynlighed også flytte væk. I den forbindelse er det væsentligt at vide, hvornår unge med studentereksamen flytter væk. Især hvis man ønsker at gøre noget for at fastholde dem lokalt. Analysen ser derfor nærmere på unges flyttetidspunkt i forhold til færdiggørelse af deres ungdomsuddannelse.

Figuren illustrerer, at unge med en gymnasial ungdomsuddannelse har større sandsynlighed for at flytte til en større by sammenlignet med deres jævnaldrende, der har en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse. Gymnasieelever flytter lidt senere hjemmefra end deres jævnaldrende, da de ofte bor hjemme, mens de går på gymnasiet. Men allerede tre år efter studiestart, dvs. i dét år som man typisk får

sin studenterhue, vil 15 % flytte til en større by. De fleste flytter i løbet af de første to år efter deres studentereksamen. Unge med studentereksamen skiller sig også ud ved at deres flyttemønstre i høj grad er sæsonbestemte. Omkring 40 % af studenterne vælger at flytte til en større by i sommerhalvåret ca. to år efter studentereksamen. Det tyder på, at flytningen er kombineret med studiestart på en videregående uddannelse.

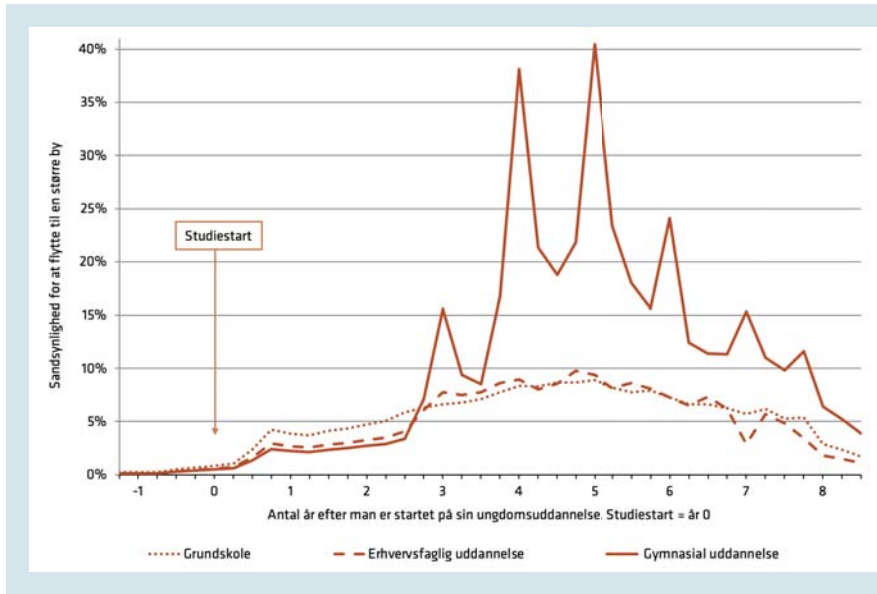
Uddannelsesbyerne samler de unge

Unge valg af ungdomsuddannelse spiller altså en stor rolle for, hvorvidt de fraflytter eller ej. På et samfundsmæssigt plan betyder det, at når flere unge vælger at gå i gymnasiet, så har det betydning for den øgede urbanisering,

Figur 1: Analysedesign

” Tilstedeværelsen af lokale gymnasier i landkommuner kan, populært sagt, være med til at ”støvsuge” kommunen for unge, der ikke flytter tilbage igen.

Figur 2: Sandsynligheden for at flytte til en større by (>20.000 indbyggere)

Figuren illustrerer sandsynligheden for at flytte til en større by for tre forskellige uddannelsesgrupper. Uddannelsesgruppen bestemmes efter den uddannelse som personen har opnået, når vedkommende er 25 år gammel. For unge, der ikke opnår en ungdomsuddannelse, er året ”studiestart” dét år, hvor personen fylder 17 år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

som vi ser i dag. Siden begyndelsen af 1980’erne har tendensen været, at søgningen til de gymnasiale uddannelser er steget fra 30 % til 60 %, mens søgningen til erhvervsuddannelserne er faldet. Dermed flytter flere unge end tidligere til uddannelsesbyerne for at gennemføre en videregående uddannelse. En dansk undersøgelse fra 2017 viste, at 8 ud af 10 studerende stadig boede i deres uddannelsesby tre år efter, at de havde afsluttet deres videregående uddannelse. Det har stor betydning for de mindre byers befolkningssammensætning, når de unge ikke flytter retur efter endt uddannelse. Tilstedeværelsen af lokale gymnasier i landkommuner kan, populært sagt, være med til at ”støvsuge” kommunen for unge, der med stor sandsynlighed ikke flytter tilbage igen. Det kan have store konsekvenser for det lokale erhvervsliv og vækst i de mindre byer, hvis mange unge flytter væk.

Erhvervsuddannelser og lokale uddannelsesmuligheder?

Hvad kan man gøre, hvis man ønsker at fastholde de unge i de mindre byer? Der er ingen enkle svar, men min analyse peger på, at hvis man gør de lokale erhvervsuddannelser mere attraktive, så vil flere unge blive

boende i de mindre byer. Unge, der har taget en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse, er mere tilbøjelige til at flytte til andre mindre byer, og de er markant mindre tilbøjelige til at fraflytte deres opvækstby.

Nye videregående uddannelser udenfor de større byer er et andet tiltag, som politikere ofte drøfter i medierne som et middel mod fraflytning fra yder- og landkommuner. Argumentet er, at hvis flere unge læser videre på en videregående uddannelse lokalt, så vil de også blive boende efter endt uddannelse. Det har dog vist sig, at det kan være vanskeligt at tiltrække tilstrækkeligt mange unge til at tage deres uddannelse lokalt, eksempelvis har læreruddannelsen i Holbæk, Haslev og Ribe har været nødsaget til at lukke pga. faldende antal ansøgere. Både professionshøjskoler og universiteter har siden 1998 åbnet en række nye uddannelsessteder uden for de fire største byer, flere af dem kæmper med meget små elevoptag. Noget tyder altså på, at kulturtilbud, attrak-

Fakta om analysen

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik og den omfatter i alt 126.725 unge, der boede i en mindre by eller på landet, da de var 15 år gamle. Ved hjælp af statistiske modeller analyseres sammenhængen mellem de unges uddannelsesvalg og hvorvidt de flytter til en større by, eller en mindre by fra de er 15 år til 25 år. I analysen er en ”større by” defineret som en by med mere end 20.000 indbyggere.

tioner, cafeer og byliv i storbyen er en stærk tiltrækningsfaktor, når studenter flytter efter videreuddannelse, mens afstand til uddannelse har en mindre betydning.

Artiklen er en forkortet udgave af artikel fra ”Gentænken Byen”. Du kan downloade bogen gratis eller bestille en bog på www.byplanlab.dk

Kilder: **Sørensen, Elise Stenholt & Holm, Anders:** Unge flytter væk fra Danmarks mindste byer—har uddannelse betydning? (København: Kraks Fond Byforskning, 2019). **Andersen, Hans Skifter:** Udviklingen i unges fraflytning fra yderområder og den geografiske centralisering af uddannelse (Polyteknisk Boghandel og Forlag Aps, Lyngby, for Statens Byggeforskningsinstitut, nr. 2017:09, 2017). **Danske Professionshøjskoler:** Fakta om uddannelser til hele Danmark (Danske Professionshøjskoler, 2019). **Høst, Anders Kamp & Sørensen, Elise Stenholt:** Unges afstand til de videregående uddannelser (København: Kraks Fond Byforskning, 2015)